

Zakres materiału obowiązującego z konkursu przedmiotowego z historii w Szkole Podstawowej nr 11 im. Maksymiliana Basisty w Rybniku. Etap szkolny (pierwszy).

Rozdział I. Polska pierwszych Piastów.Klasa 5.		
1. Zanim powstała Polska	– najstarsze osadnictwo na ziemiach polskich w świetle wykopalisk archeologicznych – osada w Biskupinie – Słowianie w Europie i ich kultura – wierzenia dawnych Słowian – pierwsze państwa słowiańskie – plemiona słowiańskie na ziemiach polskich – terminy: kurhan, kamienne kręgi, Biskupin, wielka wędrówka ludów, Słowianie, Swarog, Perun, Świętowit, plemię, Państwo Wielkomorawskie, Wiślanie, Polanie – postacie historyczne: święty Cyryl i święty Metody	
2. Mieszko I i początki Polski	– rozwój państwa Polan – dynastia Piastów – panowanie Mieszka I – małżeństwo Mieszka z Dobrawą – chrzest Polski i jego skutki –bitwa pod Cedynią – terminy: książę, dynastia, Piastowie, biskupstwo, dyplomacja, poganin, Dagome iudex – postaci historyczne: Mieszko I, Dobrawa	

3. Polska Bolesława Chrobrego	– misja biskupa Wojciecha i jej skutki – zjazd gnieźnieński i jego konsekwencje – stosunki Bolesława Chrobrego z sąsiadami – koronacja Bolesława Chrobrego na króla Polski i jej znaczenie – terminy: relikwie, zjazd gnieźnieński, arcybiskupstwo, Miłsko, Łużyce, Grody Czerwieńskie, koronacja – postaci historyczne: Bolesław Chrobry, biskup Wojciech, cesarz Otton III	
4. Kryzys i odbudowa państwa polskiego	– kryzys państwa polskiego po śmierci Bolesława Chrobrego – panowanie Mieszka II – reformy Kazimierza Odnowiciela – polityka zagraniczna Bolesława Śmiałego – koronacja Bolesława Śmiałego – konflikt króla z biskupem Stanisławem i jego skutki – termin: insygnia królewskie – postaci historyczne: Mieszko II, Kazimierz Odnowiciel, Bolesław Śmiały, biskup Stanisław	
5. Rządy Bolesława Krzywoustego	– statut Krzywoustego i jego założenia – terminy: statut, zasada senioratu, senior i juniorzy – postać historyczna: Bolesław Krzywousty	

6. Społeczeństwo w czasach pierwszych Piastów	– grody i ich funkcje – życie w grodzie i na podgrodziu – sposoby uprawy roli na ziemiach polskich – podział społeczeństwa w państwie pierwszych Piastów – zakres władzy panującego – powinności poddanych wobec władcy – powstanie rycerstwa w Polsce – terminy: metoda żarowa, gród, podgrodzie, prawo książęce, danina, posługi, osada służebna, wojowie, drużyna książęca	
* Tajemnice sprzed wieków – Kto spisywał dzieje Polski?	* źródła historyczne dotyczące początków państwa polskiego * obiektywizm i prawda historyczna	
Rozdział II. Polska w XIII–XV wieku. Klasa V.		
1. Rozbicie dzielnicowe	– walki wewnętrzne między książętami piastowskimi – utrwalenie rozbicia dzielnicowego – osłabienie Polski na arenie międzynarodowej – sprowadzenie Krzyżaków do Polski – najazdy Mongołów i bitwa pod Legnicą – przemiany społeczne i gospodarcze w okresie rozbicia dzielnicowego – terminy: rozbicie dzielnicowe, dzielnica senioralna, Tatarzy, osadnictwo, kolonizacja, trójpółwka	

2. Zjednoczenie Polski	– koronacja i śmierć Przemysła II – panowanie Wacława II – rola arcybiskupów gnieźnieńskich i wspólnej diecezji w zjednoczeniu dzielnic polskich – przejęcia władzy przez Władysława Łokietka i jego koronacja – polityka Władysława Łokietka – konflikt Łokietka z Krzyżakami i bitwa pod Płowcami – terminy: starosta, Szczербіec – postaci historyczne: Przemysł II, arcybiskup Jakub Świnka, Wacław II, Władysław Łokietek	
3. Czasy Kazimierza Wielkiego	– polityka dyplomacji Kazimierza Wielkiego – pokój z zakonem krzyżackim w Kaliszu – przyłączenie nowych ziem do państwa polskiego – reformy Kazimierza Wielkiego – umocnienie granic państwa – utworzenie Akademii Krakowskiej i jego skutki – zjazd monarchów w Krakowie – uczta u Wierzyńka – terminy: uniwersytet, Orle Gniazda, Akademia Krakowska – postać historyczna: Kazimierz Wielki	

4. Unia polsko-litewska	– koniec dynastii Piastów na polskim tronie – rządy Andegawenów w Polsce – unia polsko-litewska w Krewie – wielka wojna z zakonem krzyżackim i bitwa pod Grunwaldem – pokój w Toruniu – unia w Horodle – terminy: Andegawenowie, unia personalna, sobór, Wielkie Księstwo Litewskie, Jagiellonowie – postaci historyczne: Ludwik Węgierski, Jadwiga, Władysław Jagiełło, wielki książę Witold, Paweł Włodkowic, Ulrich von Jungingen	
* Tajemnice sprzed wieków – Jaką bitwę namalował Jan Matejko?	– okoliczności powstania obrazu Bitwa pod Grunwaldem – Jan Matejko jako malarz dziejów Polski – obrazy jako źródło wiedzy historycznej – znaczenie Bitwy pod Grunwaldem	
5. Czasy Świątyni dynastii Jagiellonów	– wojna trzynastoletnia – drugi pokój toruński i jego postanowienia – terminy: Związek Pruski, wojna trzynastoletnia, Prusy Królewskie, Prusy Zakonne, wojska zaciężne, żołąd – postać historyczna: Kazimierz Jagiellończyk	

6. Monarchia stanowa w Polsce	– monarchia patrymonialna i stanowa – wpływ przywilejów nadawanych przez władcę na osłabienie władzy królewskiej – przekształcenie się rycerstwa w szlachtę – przywileje szlacheckie i ich konsekwencje – ukształtowanie się sejmu walnego – konstytucja Nihil novi i jej znaczenie dla ustroju Rzeczypospolitej – terminy: monarchia patrymonialna, monarchia stanowa, przywileje, szlachta, pańszczyzna, konstytucja sejmowa sejm walny, izba poselska, senat	
--------------------------------------	---	--

Rozdział III. W Rzeczypospolitej szlacheckiej. Klasa VI.

1. Demokracja szlachecka	– prawa i obowiązki szlachty – znaczenie konstytucji Nihil novi – zasady funkcjonowania demokracji szlacheckiej – sejm walny i jego znaczenie dla kraju – podział szlachty pod względem majątkowym – znaczenie terminów: szlachta, herb, przywilej, pospolite ruszenie, demokracja szlachecka, sejm walny, sejmik ziemski, królewszczyna, magnateria, Średnia szlachta, szlachta zagrodowa, gołota
---------------------------------	---

2. W folwarku szlacheckim	– rozwój folwarków pańszczyźnianych – najważniejsze elementy folwarku szlacheckiego – spław rzeczny Wisłą do Gdańska – rozwój ekonomiczny Gdańska – uprzywilejowana pozycja szlachty w gospodarce (przywilej piotrkowski z 1496 roku) – znaczenie terminów: folwark, dwór, pańszczyzna, lamus, spław rzeczny, spichlerz, szkuta
----------------------------------	--

3. W czasach ostatnich Jagiellonów	– ostatnia wojna z Krzyżakami – hołd pruski i jego skutki – znaczenie terminów: <i>ruch egzekucyjny, rozejm, hołd lenny</i>
4. Odrodzenie na ziemiach polskich	– humanizm w Polsce – złoty wiek kultury polskiej – twórczość Mikołaja Reja i Jana Kochanowskiego – publicystyka na przykładzie pism Andrzeja Frycza Modrzewskiego – tłumaczenie Biblii na język polski – przebudowa Wawelu w stylu renesansowym – Mikołaj Kopernik, jego przełomowe odkrycie i naśladowcy – znaczenie terminów: <i>złoty wiek, krużganek, paż, arras, układ geocentryczny, układ heliocentryczny</i>

5. Rzeczpospolita Obojga Narodów	– przyczyny zawarcia unii lubelskiej (z uwzględnieniem wojny o Inflanty) – sejm w Lublinie i jego postanowienia – Rzeczpospolita Obojga Narodów – ustrój i organy władzy – Rzeczpospolita Obojga Narodów jako państwo wielonarodowe i wielowyznaniowe – znaczenie terminów: <i>unia realna</i>
6. „Państwo bez stosów”	– Rzeczpospolita Obojga Narodów państwem wieloetnicznym i wielowyznaniowym – rozwój protestantyzmu na ziemiach polskich – konfederacja warszawska i jej postanowienia – pojęcie tolerancji religijnej – rozwój reformacji na ziemiach polskich – przykłady świątyń różnych religii i wyznań na ziemiach polskich, – znaczenie terminów: <i>innowierca, konfederacja, „państwo bez stosów”, arianie, cerkiew, synagoga</i>
7. Pierwsza wolna elekcja	– okoliczności wygaśnięcia dynastii Jagiellonów – zasady przeprowadzenia elekcji króla – pierwsza wolna elekcja i wybór Henryka Walezego – <i>Artykuły henrykowskie i pacta conventa</i> – znaczenie wolnych elekcji dla funkcjonowania Rzeczypospolitej Obojga Narodów – znaczenie terminów: <i>bezkrólewie, interrex, prymas Polski</i>